

Protokoll 8/2025

fört vid Miljö- och hälsoskyddsnämndens sammanträde
tisdagen den 30 september 2025 kl. 17:00-17:20, Gamla
biblioteket, Tekniska nämndhuset

Ledamöter

Åsa Lindhagen (MP) Ordförande
Elin Hjelmestam (L) Vice ordförande
Felicia Schartner Giertha (S)
Fredrik Pettersson (S)
Bjarne Snis Sigtryggsson (S)
Frida Nehrfors Hultén (V)
Leo Müller (V)
Torbjörn Erbe (M)
Fritz Lennaárd (M)
Elin Böhlin (M)
Anders Edin (SD)
Ashna Ibrahim (C)
Celal Altun (S) ersätter Emelie Stark (S)

Ersättare

Felix Antman Debels (S)
Carl Houston (S)
Jonas Santesson (V)
Eva Darolf Linnros (V)
Torbjörn Ebérus (M)
Josefine Axelsson (M)
Joakim Rönnbäck (L)

Övriga närvarande

Lykke Ask Nämndsekreterare
Monika Gerdhem Avdelningschef
Anna Hadenius Förvaltningschef
Anders Kandelin Avdelningschef
Luis Lopez Personalföreträdare §7, §11, §17, §19, §§22-24
Maria Svanholm Avdelningschef
Björn Söderlund Utvecklingschef
Emily Tjäder Avdelningschef
Malin Tappefur Avdelningschef
Sverre Dahlstedt Eriksson Borgarrådssekreterare §7, §11, §17, §19,
§§22-24
Andreas Eriksson Borgarrådssekreterare §7, §11, §17, §19, §§22-24
Felicia Nipstrand Balod Tjänsteman §7, §11, §17, §19, §§22-24

Justerare

Åsa Lindhagen, Elin Hjelmestam

Datum för justering	2025-09-30
Paragraf	§7, §11, §17, §19, §§22-24, §27
Sekreterare	Lykke Ask

§ 7**Tertialrapport tertial 2 2025 för miljö- och
hälsoskyddsnämnden****Dnr 2025-16908**

MF 2025/126

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens förslag till tertialrapport 2, samt att överlämna den till kommunstyrelsen.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Elin Hjelmestam (L) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Liberalerna menar att Stockholm just nu missar möjligheten att vara en offensiv och framtidsinriktad stad som visar vägen på klimat- och miljöområdet. Ansvaret för detta ligger på den styrande majoriteten, vars tertialrapport visserligen beskriver viktiga pågående insatser men samtidigt saknar de tydliga prioriteringar som krävs för att möta de snabbt växande utmaningarna inom klimat, luftkvalitet, buller och naturmiljö. I Liberalernas budgetförslag visar vi en annan väg framåt, där elektrifiering, digitalisering och innovativ teknik är centrala verktyg för att nå resultat.

Liberalerna ser elektrifieringen som en nyckel för att minska utsläppen i Stockholm. Transporter och arbetsmaskiner står fortfarande för betydande delar av de lokala miljöproblemen. Här vill Liberalerna att staden tar ett tydligare ledarskap,

bland annat genom att ställa krav i upphandlingar och främja laddinfrastruktur. Det är också angeläget att byggarbetsplatser successivt blir helt fossilfria, något som kräver en mer systematisk inriktning än den som majoriteten visar i sitt arbete.

Vi vill dessutom att staden satsar på innovativ teknik som bidrar till den gröna omställningen samt förbättrar miljön. Liberalerna har flera exempel på lösningar som både stärker miljöskyddet och ger stockholmarna en bättre vardag. Liberalerna saknar en tydlig strategi för hur staden ska ta tillvara de tekniska möjligheter som finns.

Ett djupare samarbete med forskning, universitet och näringsliv är avgörande för att driva på utvecklingen. Liberalerna vill att Stockholm ska vara en internationellt ledande stad för miljöinnovationer. Genom att öppna för fler pilotprojekt och partnerskap kan vi skapa hållbara lösningar för cirkulära materialflöden, elektrifierade byggarbetsplatser och digital miljöövervakning.

Ett annat område där vi ser behov av skärpning är transparens och uppföljning. Tertiärrapporten redovisar pågående projekt men ger inte alltid en tydlig bild av måluppfyllelse eller effekter. Stockholmarna har rätt att veta hur stadens resurser faktiskt bidrar till bättre miljö, och vi efterlyser därför en mer resultatinriktad styrning.

Sammanfattningsvis vill Liberalerna se en miljö- och hälsoskyddspolitik som präglas av mod, framtidstro och nytänkande. Vi vill använda elektrifiering, innovativ teknik och digitalisering som kraftfulla verktyg för att skapa ett Stockholm där tillväxt går hand i hand med ett starkt miljöskydd. Genom att kombinera teknikens möjligheter med politiskt ansvarstagande kan vi nå längre än vad som nu redovisas i rödgröna styrets arbete.

Torbjörn Erbe m.fl. (M) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Moderaterna vill särskilt understryka behovet av stadens arbete för att säkra tillgängliga grönområden och biologiskt mångfald, inte minst i de delar av Stockholm som kommer stadsutvecklas de kommande åren. Därför behöver stadens arbete med att identifiera och skydda fler naturskyddsområden och biotopskyddsområden skyndas på.

Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet har generellt minskat för Stockholms stad. Det är viktigt att staden upplevs som lösningsorienterad, serviceinriktad och informativ i sin tillsynsverksamhet. Det är

också avgörande att företagarna upplever att kommunikationen med stadens olika enheter fungerar väl, något som de senaste åren lämnat mer att önska. Vi tror, som nämnt ovan, att det finns betydande möjligheter att effektivisera miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsarbete, inte minst för att på så vis minska antalet timmar som företagare debiteras för tillsyn och för att hålla tillbaka de som bryter mot regler och lagar.

Moderaterna vill vidare understryka behovet av att omställningen går i tillräckligt hög takt och att luftkvaliteten förbättras. Att målet för minskade växthusutsläpp per invånare ännu inte möts och att antalet timmar över miljökvalitetsmålet för timmedelvärde för kvävedioxid inte möts indikerar att elektrifieringen inte går i tillräckligt hög takt. Bland annat behövde den offentliga laddinfrastrukturen snabbare byggas ut.

För att nå målet kring antalet tillåtna dygn med partikelhalter (PM10) över 30 µg/m³ krävs förutom tidig dammbindning/tidig sandupptagning samt minskad användning av dubbdäck att genomfartstrafiken minskar. Det har även flera andra positiva effekter för stadsmiljön. Det mest långsiktiga målet för att nå dit på sikt är att färdigställa Stockholms ringled genom Östlig förbindelse.

Anders Edin (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Sverigedemokraterna noterar att tertialrapport 2 redovisar ett resultat i balans, men vi ser flera brister i både inriktning och prioriteringar.

För det första är rapporten fylld av projekt och satsningar inom cirkularitet, plast, klimatneutral byggsektor och återbruk. Det är tveklöst viktiga frågor, men vi saknar en tydlig redovisning av vilka konkreta effekter dessa projekt ger för stockholmarna här och nu. Det finns en risk att förvaltningen fastnar i projektstyrning i stället för att leverera faktiska resultat.

För det andra framstår frågan om trygghet och kampen mot välfärdsbrottslighet som underordnad.

Rapporten nämner vissa gemensamma inspektioner, men lämnar inga svar på hur oseriösa aktörer ska stoppas långsiktigt. Företag som fuskar och bryter mot lagen måste möta tydliga konsekvenser, annars urholkas förtroendet för tillsynen och konkurrensen snedvrids.

Vi ser också att viktiga frågor som rör infrastruktur, framkomlighet och logistik inte utvecklas, trots att de är centrala för både miljön och stadens företagare.

Sammanfattningsvis anser Sverigedemokraterna att nämndens arbete behöver ett starkare fokus på trygghet, rättvisa konkurrensvillkor och konkreta resultat, snarare än en övervikt på projekt och visioner som riskerar att stanna på papperet.

Ashna Ibrahim (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Klimatet är en ödesfråga som kräver kraftfulla åtgärder. I Tertialrapport 2 framgår att målet om ett grönt och fossilfritt Stockholm bara uppfylls delvis. Det ställer högre krav på tydliga prioriteringar och uthålligt genomförande.

Stockholmarna älskar sina grönområden. Centerpartiets vision är en stad som förenar storstadens puls med nära, rofyllda naturmiljöer. Vi ska värna grönområden och stadsnära natur – inte som ett tillägg, utan som en grundförutsättning i all stadsutveckling. Stockholm ska vara en stad som är ett levande ekosystem.

Centerpartiet konstaterar att tertialrapporten för Miljö- och hälsoskyddsnämnden visar på ett omfattande och viktigt arbete inom miljö- och klimatområdet. Samtidigt ser vi med oro på flera avgörande utmaningar som riskerar att bromsa tempot i omställningen.

Vi vill särskilt lyfta att det fortsatt finns brister inom centrala områden för tillsyn och uppföljning, där arbetet med exempelvis förorenade områden, utsläpp till vatten och kemikaliehantering fortfarande kräver mer resurser och struktur. Det är positivt att intäktskravet sänkts för att stärka tillsyn inom områden med hög miljö- och samhällsnytta, men det krävs ett långsiktigt och uthålligt engagemang för att arbetet ska ge effekt.

Att transportutsläppen ökade 2024 är en tydlig varningssignal. Enligt rapporten beror det främst på den nationella sänkningen av reduktionsplikten, även fjärrvärmens utsläpp steg under 2024. Detta är oroande och en tydlig signal om att nuvarande åtgärder inte räcker. Elektrifiering, ökad användning av förnybara drivmedel och hållbara mobilitetslösningar är avgörande verktyg – men utvecklingen går för långsamt. Centerpartiet har länge drivit på för fler laddmöjligheter, inte minst i ytterstaden och i

småhusområden, liksom för satsningar på eldrivna arbetsmaskiner och en förstärkning av cykelinfrastrukturen.

Miljözoner kan vara ett effektivt verktyg om de utformas rätt. Vi efterfrågar långsiktighet och bred förankring, i linje med arbetet för att nå WHO:s gränsvärden för luftkvalitet – inte ryckighet som skapar osäkerhet bland stockholmare och företag.

Centerpartiet välkomnar det ökade stödet till stadsdelsförvaltningarna i arbetet med biologisk mångfald, men anser att arbetet måste uppvärderas. Vår stad ska växa, men det får inte ske på bekostnad av våra grönområden och naturvärden. Vi ser behovet av en strategi som integrerar biologisk mångfald och ekosystemtjänster i all stadsutveckling – inte som ett tillägg, utan som en grundförutsättning.

Stockholm ska också gå före för giftfria miljöer. Förvaltningen utvecklar kontrollen av material i kontakt med livsmedel och en ny kemikalieplan bereds för beslut – arbetet måste ges genomslag i stadens kök och upphandlingar så att maten är trygg och hållbar.

Centerpartiet kommer fortsatt driva på för en kraftfull omställning som förenar tillväxt och jobb med minskade utsläpp, där stadens gröna värden stärks och alla stockholmare inkluderas. För våra mål och budgetprioriteringar i övrigt hänvisar vi till vårt förslag till nämndens verksamhetsplan och budget beslutad i januari 2025.

Handlingar i ärendet

- MF 2025/126-1 07 2025-16980 Tertialrapport 2 2025 för MHN_master_250902
- MF 2025/126-1.3 07 2025-16980 Bilaga 1. MHN T2 2025
- MF 2025/126-1.1 07 2025-16980 Bilaga 3. Uppföljning kontrollplan_2025
- MF 2025/126-1.2 07 2025-16980 Bilaga 2. Uppföljning av tillsynsplan för miljöbalken T2 2025_slutversion

§ 11**Näringslivspolicy inklusive etableringsstrategi för
Stockholms stad****Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2025/848****Dnr 2025-14635**

MF 2025/98

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Vice ordföranden Elin Hjelmestam (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig med hänvisning till sitt förslag.

Anders Edin (SD) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

1) Ordföranden Åsa Lindhagen (MP), Felicia Schartner Giertha m.fl. (S), Frida Nehrfors Hultén m.fl. (V) och Ashna Ibrahim (C) föreslår (se beslutet).

2) Vice ordföranden Elin Hjelmestam (L) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

- a) Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
- b) Att justera den föreslagna policyn i enlighet med vad som anförs nedan.
- c) Att därutöver anföra följande:

Det är positivt att Stockholm tar fram en uppdaterad näringslivspolicy och etableringsstrategi. Samtidigt vill vi framhålla flera brister i policyn och riktningen. Den rödgröna

majoriteten har under en längre tid visat bristande intresse för att utveckla stadens företagsklimat i praktiken. Företagare återkommer till att de inte upplever staden som särskilt välkomnande, och detta är ett allvarligt problem som policyn inte adresserar på ett tillräckligt tydligt sätt.

En välkomnande attityd

Det är i stadens bemötande av företagare som den största kritiken finns. Många företag vittnar om att de snarare möts av misstro än av en serviceinriktad och problemlösande inställning. Detta måste ändras i grunden. Stockholm behöver ett förhållningssätt där företagen ses som en partner och möjliggörare, inte som ett problem. Den rödgröna majoriteten talar gärna om tillväxtens betydelse, men utan en tydlig förändring i stadens attityd riskerar det att stanna vid ord.

Stöd till nyföretagande

Att Nyföretagarcentrum lagts ner är ett tydligt exempel på hur stödet till entreprenörer har försvagats. Staden borde snarare ha byggt vidare på den funktionen. Andra kommuner, som Solna, erbjuder i dag coacher som lotsar nya företag hela vägen från idé till etablering, och det är ett arbetssätt som ofta lyfts fram som gott exempel av näringslivet självt. Stockholm bör pröva en liknande modell. I policyn nämns småföretagare bara i förbifarten – trots att det är just de små och medelstora företagen som står för den största potentialen till nya jobb. Vi vill därför betona vikten av att återupprätta ett tydligt stöd för nyföretagande och att särskilt lyfta småföretagens villkor i policyn.

Tillstånd och tillsyn

När det gäller tillstånd och tillsyn borde stadens uttalade inriktning vara ”Lätt att göra rätt”. Om en företagare begår ett mindre misstag eller administrativt fel och själv påtalar det, ska det kunna rättas enkelt utan att leda till sanktioner. I dag upplever många företagare snarare motsatsen – att små fel kan leda till stora konsekvenser. Här måste en kulturförändring ske. Dessutom måste de nämnder som ansvarar för tillstånd och tillsyn arbeta tätare tillsammans. Företagare ska inte behöva navigera mellan en mängd olika kontaktpersoner i samma ärende. Den rödgröna majoriteten har hittills inte prioriterat att samordna stadens processer, och resultatet blir en tungrodd byråkrati som hämmar företagandet.

Dialog med näringslivet

Policyn nämner att näringslivets framkomlighetsbehov ska beaktas, men det räcker inte. Vi vill att staden uttryckligen åläggs att föra en löpande dialog med näringslivet, och att

denna dialog inte bara handlar om information i efterhand. Staden måste aktivt inhämta och tillämpa näringslivets behov i planeringen och kommunikationen av förändringar i trafikmiljön och det offentliga rummet. Kommunikation ska ske ömsesidigt och i realtid, så att företag ges faktisk möjlighet att både påverka och anpassa sig.

Internationell tillgänglighet

Under avsnittet om infrastruktur och internationell tillgänglighet behöver policyn utvecklas ytterligare. Internationell tillgänglighet, välfungerande infrastruktur och god framkomlighet är grundläggande för tillväxt och besöksnäring i Stockholm. Det handlar både om människors möjlighet att resa och om att varor och tjänster ska kunna levereras på ett effektivt sätt. Samtidigt är energiförsörjningen en central faktor för att stadens näringsliv ska vara konkurrenskraftigt. Stadens rådighet är delvis begränsad, vilket gör samverkan på regional, nationell och internationell nivå avgörande. Vi vill särskilt framhålla att staden måste verka för att kapaciteten vid Arlanda utvecklas i takt med framtidens behov, inte minst med hänsyn till forskningens och näringslivets krav på internationell tillgänglighet. Den rödgröna majoriteten har hittills visat en passiv hållning i dessa frågor.

Sammanfattningsvis ser vi positivt på ambitionen att utveckla Stockholms näringslivsarbete. Men policyn lämnar flera viktiga frågor därhän. Attityden till företagare, stödet till nyföretagande, småföretagens villkor, effektivare tillstånds- och tillsynsprocesser, en verklig dialog om framkomlighet samt satsningar på internationell tillgänglighet är frågor som måste ges större tyngd. Den rödgröna majoriteten har hittills inte visat reformvilja på dessa områden, och det riskerar att göra Stockholm mindre attraktivt för företag och entreprenörer framöver.

3) Torbjörn Erbe m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut samt att därutöver anföra följande:

Tack vare företag, forskning och innovation har Stockholm i hundratals år varit en samlingspunkt för människor och nya idéer. Det är tack vare dragningskraften företag har haft som Stockholm inte bara är Sveriges politiska, utan också ekonomiska och sociala, centrum. Det är företagen – stora som små – vi har att tacka för Stockholms välstånd. Därför är frågan om vilket näringslivsklimat Stockholm ska ha, en av de mest avgörande när vi också ställer oss frågan vilket Stockholm vi ska ha i framtiden.

Näringslivspolicyn som togs fram under den grönblå majoriteten hade som ambition att Stockholm skulle ha Sveriges bästa företagsklimat. Denna ambition finns inte att finna i den uppdaterade versionen till näringslivspolicy. Det är en olycklig ambitionssänkning som riskerar både Stockholms välstånd och välfärd.

Kritiken från Stockholms företagare gentemot staden berör ofta tillstånds- och tillsynsprocesser. Staden ämnar nu lägga större fokus på NKI/NUI-mätningar samt trygghetsundersökningar, varumärkesmätningar och internationella rankingar. Utöver detta ska varje stadsdelsnämnd årligen analysera sitt lokala företagsklimat. Vi ser risken att staden kommer bli allt sämre på att se skogen för alla träden. Företagsklimatet kommer inte att bli bättre tack vare mätningar. Det kommer bli bättre när förståelsen för och företagares vardag ökar och en genomgripande kulturförändring gjorts inom Stockholms stad.

Politiker och förvaltningar behöver inse att Stockholms näringsliv – från internationella storföretag till nyetablerade småföretagare – i regel försöker utveckla Stockholm till det bättre. Det räcker inte med att staden internt har en bättre bild av ansvarsfördelningen mellan förvaltningarna som den nya policyn tar sikte på. För inte minst småföretagare är tillståndsdjungeln Stockholms stad en tidsslukare och återkommande källa till huvudvärk. Det måste gå snabbare att få ett ja eller hjälp från staden och företagare som under lång tid varit välskötta behöver bemötas med större tillit vad gäller tillsyn.

Företag som fuskar eller begår illegal verksamhet ska möta både staden och andra myndigheters fulla motstånd, men i de allra flesta fallen är stadens viktigaste roll bara att vara en möjliggörare. Det handlar om att korta handläggningstider, automatisera det som kan göras (här finns flera andra kommuner Stockholm kan följa) samt att förvaltningar och kontor i betydligt högre utsträckning behöver samspela och tala med samma röst. Det är därför Moderaterna vill samla tillsyn och tillstånd under en enhet och det är obegripligt varför Stockholm ska tolka nationella lagstiftningar strängare och mer tillväxthämmande (exempelvis öppettiderna för gårdsförsäljning).

Stockholms företagare är återkommande utsatta för brott. Regeringen gör allt i sin makt för att öka tryggheten i Sverige och resten av landet men det lokala stödet och hjälpen kommer aldrig helt kunna ersättas av nationella insatser.

Antalet trygghetskameror behöver bli fler i framför allt våra utsatta områden och företagare som utsätts för brott måste få stöd från staden. Det är därför Moderaterna vill se att staden inrättar en brottsofferjour för att enkelt kunna ge vägledning och stöd till företag som har drabbats av brottslighet.

Ambitionen i det nya förslaget till näringslivspolicy är god, men förståelsen för Stockholms näringsliv saknas. Den nya policyn riskerar att fjärma sig från det som företagen faktiskt efterfrågar. Stockholm behöver en näringslivspolitik som är flexibel, lyhörd och okomplicerad. Inte ännu ett dokument fullt av mål, delmål och administrativa processer.

Stockholms företag utgör stommen i det som görs och kan göras i Stockholm. Förhoppningsvis kommer företag fortsätta föra människor, innovationer och kapital från olika delar av stan, Sverige och världen samman. De kommer utveckla nya idéer, tjänster, produkter och skapa sådant som ligger långt bortom föreställningsvärlden för kommunala målsättningar. Inför det kan vi som politiker inte göra mycket annat än fascineras, vara tacksamma över ringarna det ger på vattnet – och förhoppningsvis känna stolthet över att vi gjorde vår del i att underlätta att det kunde ske just i Stockholm.

4) Anders Edin (SD) föreslår att nämnden beslutar att avslå förvaltningens förslag till beslut samt att därutöver anföra följande:

Vi välkomnar ambitionen att stärka Stockholms näringsliv, men vi ser flera brister i policyn.

En central fråga är tryggheten för stadens företagare. Otrygghet, stölder och organiserad brottslighet slår hårt mot det lokala näringslivet. Policyn nöjer sig med att tala om kunskapshöjning, men det räcker inte.

Det behövs konkreta åtgärder för att aktivt bekämpa välfärdsbrottslighet och kriminalitet som snedvrider konkurrensen och slår ut seriösa företag.

Vi ser också en risk i den ensidiga betoningen på hållbarhet och grön omställning. Dessa mål är viktiga, men de får inte leda till ökade kostnader, krångligare regler eller nya hinder för små och medelstora företag som redan kämpar med tuffa villkor i Stockholm. Näringslivspolitikerna måste vara balanserad och bygga på företagens faktiska behov.

Dessutom är det anmärkningsvärt att förvaltningen endast kommenterar två av de sju ramvillkoren. Infrastruktur,

framkomlighet och stadsmiljö är avgörande för många företag, men dessa frågor lämnas utan analys.

Sammanfattningsvis anser Sverigedemokraterna att det behövs en tydligare politik för trygghet, rättvisa konkurrensvillkor och en näringslivspolicy som stärker alla företag, inte bara de som kan delta i storskaliga hållbarhetssatsningar.

Beslutsgång

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag som stöds av ordföranden Åsa Lindhagen (MP), Felicia Schartner Giertha m.fl. (S), Frida Nehrfors Hultén m.fl. (V) och Ashna Ibrahim (C).

Särskilt uttalande

Ashna Ibrahim (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Sedan vänsterstyret tillträdde i Stockholms stad har företagarpolitiken hamnat i sjå och sedan Tidöregeringen tillträdde ökar regelbördan och byråkratin för företagen, konkurserna skenar och arbetslösheten stiger. Tillväxten, både i Sverige och Stockholm, har stannat av och nyföretagandet sjunkit. Vi behöver en förbättrad företagarpolitik.

I förslaget till Stockholms stads näringslivspolicy pekas fyra fokusområden ut: att stimulera tillväxt och företagande, att förbättra servicen och myndighetsutövningen, att skapa mer attraktiva miljöer och ökad framkomlighet samt att öka tillgången till arbetskraft och rätt kompetens. Det är bra ambitioner, men i realiteten ser det annorlunda ut. Staden stänger dörren för många som vill starta företag. Bara en av tre nyföretagare är kvinnor. Bland unga är det väldigt låg kunskap om att starta och driva företag – men istället fokuserar staden på andra målgrupper.

Centerpartiets ambition är att Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat. För att nå dit krävs bland annat att företag inte slussas runt i sina kontakter med staden, utan att det finns ”en väg in” i form av en utpekad kontaktperson för företag, samt en rad ytterligare åtgärder för att förbättra företagens villkor. Vi behöver utveckla allt från bättre dialog mellan näringsliv och politiker till trygghetsskapande åtgärder för näringsidkare för att förebygga utsatthet för rån, hot och våld. Vi vill att unga människor i Stockholm tidigt ska få insikter i företagandets villkor. Staden ska erbjuda koncept som Ung företagsamhet i skolorna och samverka med

näringslivet för sommarföretagande, där ungdomar ges möjlighet att sommarjobba som egenföretagare.

Företagarna är våra främsta jobbskapare och utan dem stannar Stockholm. Stockholms stad behöver bli bättre på att ha en god dialog med Stockholms företagare. Stockholms företagare ska känna att staden står på deras sida i kampen mot regelkrångel, byråkrati, bedrägerier och brottslighet. Centerpartiet vill att Stockholms stad erbjuder långtidsarbetslösa att läsa in gymnasiet eller utbilda sig till ett specifikt bristyrke. Vi måste ställa krav på dem som mottar ekonomiskt bistånd att stå till arbetsmarknadens förfogande. Dagens SFI, svenska för invandrare, behöver bli bättre. Centerpartiet vill säkerställa att SFI är ändamålsenlig, ger goda kunskaper i svenska och utgår från de förutsättningar som individen har. Det är också viktigt att man tidigt får kunskap om hur samhället fungerar.

Handlingar i ärendet

- MF 2025/98-2 11 2025-14635 Tjut Näringslivspolicy inklusive etableringsstrategi för Stockholms stad
- MF 2025/98-2.2 11 2025-14635 Bilaga 1 Näringslivspolicy
- MF 2025/98-2.1 11 2025-14635 Bilaga 2 Etableringsstrategi

§ 17**Detaljplan för utbyggnaden av tunnelbanan mellan Fridhemsplan - Älvsjö del av fastigheten Årsta 1:10 m.fl.****Remiss från stadsbyggnadsnämnden, S-Dp 2020-09494
Dnr 2025-17072**

MF 2025/128

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att lämna följande synpunkter på planförslaget:
 - a) Hanteringen av dagvatten vid stationerna bör utredas vidare.
 - b) Utredningen av elektromagnetiska fält från likriktarstationen på Långholmen bör förtydligas.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Samtliga ledamöter för Moderaterna och Ashna Ibrahim (C) reserverar sig med hänvisning till sitt förslag.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

1) Ordföranden Åsa Lindhagen (MP), Felicia Schartner Giertha m.fl. (S), Frida Nehrfors Hultén m.fl. (V), vice ordföranden Elin Hjelmestam (L) och Anders Edin (SD) föreslår (se beslutet).

2) Torbjörn Erbe m.fl. (M) och Ashna Ibrahim (C) föreslår att nämnden beslutar att bifalla motionen samt att därutöver anför följande:

En fortsatt utbyggnad av tunnelbanan är en nödvändighet för Stockholms fortsatta tillväxt. Den gula linjen mellan Fridhemsplan och Älvsjö skapar nya förutsättningar för stadsutveckling i Söderort, avlastar befintlig infrastruktur och öppnar för nya resmönster över Saltsjö-Mälarsnittet.

Tack vare ett starkt engagemang från bland annat

oppositionen i Stockholms stadshus så har Rålambshovsparken räddats från exploatering, men det förekommer fortsatt flera orosmoln. Att stationerna vid Hornstull och Marieberg inte blir av har lett till att likriktarstationen blir nödvändig på Långholmen till följd av den långa delsträckan utan uppehåll. Detta är olyckligt eftersom det hotar Heleneborgs båtklubb i Pålsundet. Översiktsplanen pekar ut en potentiell framtida förlängning av gula linjen från Älvsjö till Hagsätra, och vi vill understryka att denna möjlighet bibehålls i samband med bygget av depåanläggningen.

Lokaliseringen av depån till Älvsjö industriområde medförde att den planerade etableringsytan med tillhörande arbetstunnelmynning på Älvsjö har kunnat skalas ner, då tunnelborrmaskinen nu istället kan påbörja sin utgrävning från depåområdet. Att Älvsjö IP har hotats är för oss oacceptabelt och vi har vid flertal tillfällen yttrat vår oro över detta. Därför välkomnar vi att en justering skedde. Frågetecken kvarstår fortfarande kring hur den intensiva byggtrafiken kommer ledas, och hur det påverkar idrottsplatsens verksamhet samt säkerheten för barn och unga påväg till och från den. Vi förutsätter att dialogen mellan FUT och Älvsjö AIK fortsätter för att garantera detta och att idrotten på Älvsjö IP givetvis kan fortsätta.

Vi delar remissinstansernas synpunkter på att flera av de permanenta eller tillfälliga markanspråken längs sträckan är väl tilltagna, och understryker att lösningar behöver finnas för att minimera påverkan, speciellt på gång- och cykeltrafik längs viktiga stråk som Hägerstensvägen, samt i känsliga parkmiljöer som Trekantsparken. Slutligen vill vi även lyfta fram stadsbyggnadskontorets bedömning om att den estetiska utformningen av stationsanläggningarna ovan jord lämnar mer att önska, och hoppas att stadsbyggnadsnämnden framgent ges möjlighet att på bästa sätt säkerställa att stationsanläggningarna blir integrerade i en attraktiv och levande stadsmiljö.

Beslutsgång

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag som stöds av ordföranden Åsa Lindhagen (MP), Felicia Schartner Giertha m.fl. (S), Frida Nehrfors Hultén m.fl. (V), vice ordföranden Elin Hjelmestam (L) och Anders Edin (SD).

Handlingar i ärendet

- MF 2025/128-1 17 2025-17072 Remiss planärende ny tunnelbana FUT Fridhemsplan-Älvsjö

§ 19

Remiss av Promemorian Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2025/1045

Dnr 2025-15984

MF 2025/109

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Handlingar i ärendet

- MF 2025/109-2 19 2025-15984 Svar på remiss av Promemorian Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen
- MF 2025/109-2.1 19 2025-15984 Bilaga 1. Promemoria Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen

§ 22

Ansökan om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms kommun

Remiss från Mark- och miljödomstolen i Nacka mål M 3051-25

Dnr 2025-14932

MF 2025/129

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att anta förvaltningens förslag till yttrande i tjänsteutlåtandets bilaga 1 som svar på remissen och därigenom:

Tillstyrka ansökan om tillstånd till vattenverksamhet enligt yrkandena 1-17, under förutsättning att ny detaljplan för Ropsten får laga kraft, och till miljöfarlig verksamhet enligt yrkandena 19-20.

Tillstyrka de föreslagna villkoren 10-12, 15-16 och 19.

Yrka följande:

- Att sökanden föreläggs att komplettera ansökan med *dels* en tydlig beskrivning av föroreningshalter i sedimenten i plan och djupled både inom muddringsområdet och inom området för isolationsövertäckning, *dels* en muddringsplan, som visar planerad muddring i plan- och djupled gällande massor i tillståndsklass 5 respektive tillståndsklass 1-4.
- Att villkor 13 ges följande lydelse (nämndens ändringar kursiverade):
13. Överskottsvatten, som uppkommer i anledning av *hantering* av muddermassor, *och länshållningsvatten får* släppas ut till Lilla Värtan. Vid behov ska lokal rening ske innan sådant utsläppande sker. Utsläppandet ska ske i samråd med VA-huvudmannen och tillsynsmyndigheten och i enlighet med för verksamheten gällande kontrollprogram.
- Att mark- och miljödomstolen delegerar till tillsynsmyndigheten att fastställa närmare villkor för utsläpp av vatten till Lilla Värtan.

- Att villkor 14.2 ges följande lydelse:
14.2 a. I samråd med tillsynsmyndigheten får arbeten som medför luftburet buller och överskridanden av värdena i punkten 14.1 ske helgfri måndag-fredag kl. 07.00-19.00.
b. Andra avvikelser får, om det finns särskilda skäl, ske endast efter tillsynsmyndighetens godkännande.
 - Att mark- och miljödomstolen delegerar till tillsynsmyndigheten att föreskriva närmare villkor om begränsning av buller och stomljud från den ansökta verksamheten.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Vice ordföranden Elin Hjelmestam (L) och Ashna Ibrahim (C) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

1) Ordföranden Åsa Lindhagen (MP), Felicia Schartner Giertha m.fl. (S), Frida Nehrfors Hultén m.fl. (V), Torbjörn Erbe (M) och Anders Edin (SD) föreslår (se beslutet).

2) Vice ordföranden Elin Hjelmestam (L) och Ashna Ibrahim (C) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

- a. Att avslå att Stockholms stad går vidare med inlämnandet av ansökan om tillstånd till muddring och dumpning av förorenade massor i Kanholmsfjärden.
- b. Att nämnden hemställer hos kommunstyrelsen att staden utreder en helhetsbild av möjliga alternativ till dumpning, i enlighet med miljöbalkens försiktighetsprincip.
- c. Att därutöver anföra följande:

Liberalerna anser att det inte är möjligt att gå vidare med en ansökan om att muddra och dumpa stora mängder förorenade massor i Kanholmsfjärden på det sätt som nu föreslås. Vi ser både allvarliga miljörisker och en bristfällig hantering av ärendet, där de politiska beslutsfattarna inte har fått de underlag som krävs för att kunna göra en välgrundad prövning. När det gäller ett beslut som kan få irreversibla

konsekvenser för både Östersjön och Stockholms skärgård måste förfarandet präglas av öppenhet, grundlighet och respekt för det demokratiska ansvar som vilar på politiken. Så har inte skett i detta fall.

Det handlar om mycket stora mängder massor – motsvarande 80 olympiska bassänger, som till följd av områdets industriella historia är förorenade och därför utgör en risk om de inte hanteras på ett ansvarsfullt sätt. Att dumpa dessa i en öppen fjärd innebär att man överlåter åt havet att bära konsekvenserna i generationer framåt. Forskare, miljöorganisationer och berörda kommuner har varnat för spridning av gifter, fosforläckage och ökade algbloomningar, något som riskerar att skada en känslig och värdefull del av Östersjöns ekosystem. Kanholmsfjärden omges av naturreservat och är en plats med rik marinbiologisk mångfald. Att förorena ett sådant område strider mot grundläggande principer om försiktighet och hållbar utveckling.

Enligt miljöbalkens försiktighetsprincip ska alla tänkbara alternativ noggrant utredas innan en dispens från dumpningsförbudet kan övervägas. Vi kan konstatera att det inte har skett här. Varken landbaserad deponi, rening eller återanvändning av massorna har presenterats på ett sådant sätt att för- och nackdelar kan vägas mot varandra. De politiska beslutsfattarna har därför inte fått möjlighet att göra den prövning som är nödvändig. När beslutsprocessen istället drivs på tjänstemannanivå, utan att politiken fått helhetsbilden, innebär det att de som ytterst bär ansvaret för stadens miljöpolitik inte ges reella möjligheter att utöva det ansvaret. Det är en ordning som Liberalerna inte kan acceptera.

Vi vill också påminna om att det enligt miljöbalken råder ett generellt dumpningsförbud. Dispens kan endast ges om det tydligt kan visas att dumpningen inte innebär risker för miljön eller människors hälsa, och att alla rimliga alternativ utretts. Dessa krav är inte uppfyllda. När massorna väl är dumpade är det praktiskt taget omöjligt att återställa skadorna. Att ändå gå vidare på detta underlag vore både kortsiktigt och oansvarigt.

Stockholm stad har höga ambitioner om ett giftfritt och hållbart samhälle. Dessa ambitioner måste också synas i handling. Att pausa processen, som nu har skett, är ett steg men det räcker inte. Då det stadsutvecklingsprojekt som Kolkajen ingår i Norra Djurgårdsstaden har profilerats som ett grönt och miljömässigt ansvarstagande projekt är det särskilt anmärkningsvärt att muddermassorna hanteras på det

här sättet. Att vara grönt innebär inte endast att byggnaderna och platsen ska ha en miljöprofil, utan att hela processen, från planering till genomförande, genomsyras av miljöhänsyn. För att stadens miljö- och klimatpolitik ska kunna tas på allvar krävs därför en tydlig kursändring.

Liberalerna vill se att dumpningsplanerna i Kanholmsfjärden överges och att hållbara alternativ utreds och prövas på ett transparent sätt, under politisk insyn. Det är bara genom en sådan process som vi kan säkra både en framgångsrik stadsutveckling och en levande skärgård för framtida generationer.

Mot denna bakgrund avstyrker Liberalerna att ansökan om dumpning skickas in i nuvarande form.

3) Torbjörn Erbe m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

- a. Att den planerade dumpningen i Kanholmsfjärden stoppas.
- b. Att muddermassorna i högre grad återanvänds i enlighet med avfallshierarkin.
- c. Att alternativa lösningar för dumping, inklusive landbaserade alternativ, måste utredas.
- d. Att därutöver anföra följande:

Frågan om muddermassorna från Kolkajen och den planerade dumpningen i Kanholmsfjärden har väckt starka reaktioner i Stockholms skärgård. Boende, föreningar och organisationer har påtalat både miljörisker och orimligheten i att dumpa stora mängder förorenade massor mitt i en av Sveriges mest värdefulla naturmiljöer.

Moderaterna i Stockholms stad delar kritiken och vill stoppa dumpningen i Kanholmsfjärden. Vi menar att det behövs en annan lösning för hanteringen av muddermassorna – en lösning som är långsiktigt hållbar, bättre utredd och som i högre grad tar tillvara på möjligheten att återanvända massorna på land.

Miljöförvaltningen lyfter viktiga brister i sitt remissvar som vi delar. Bland annat säkerställer ansökan inte i tillräcklig utsträckning en miljömässigt hållbar hantering. Moderaterna vill särskilt lyfta:

- Otydlighet kring föroreningsnivåer. Det skiljs inte tydligt mellan massor i tillståndsklass 5 och klass 1–4, vilket skapar risk för spridning av starkt förorenade sediment.

- Bristande redovisning av avfallshierarkin. I andra projekt har muddermassor kunnat återanvändas, men i detta ärende saknas analys av hur massorna kan tas tillvara.
- Oklara miljömål för saneringen. Avsaknaden av tydliga mål försvårar både tillsyn och uppföljning.
- Risk för påverkan på vattenlivet. Den långa projektperioden riskerar irreversibla konsekvenser för fiskbestånd och marina ekosystem.
- Otillräckliga åtgärder för buller, vibrationer och lukt. Belastningen på närområdet riskerar att bli större än vad som är acceptabelt.

Stockholms stad måste leva upp till samma hårda krav som vi ställer på andra aktörer. Bristerna i ansökan är av en sådan karaktär att en privat aktör aldrig hade fått klartecken.

Konsekvenserna projektet har för vattenmiljö och de närboende behöver kartläggas innan några nya beslut på området kan tas.

Det är inte rimligt att ett av Stockholms och Sveriges mest värdefulla havsområden görs till avstjälningsplats för förorenade massor. Moderaterna kräver därför att den nuvarande ansökan inte godkänns i sin form, utan att arbetet inriktas på alternativa lösningar som är bättre för både miljön och skärgården.

Beslutsgång

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag som stöds av ordföranden Åsa Lindhagen (MP), Felicia Schartner Giertha m.fl. (S), Frida Nehrfors Hultén m.fl. (V) och Anders Edin (SD).

Handlingar i ärendet

- MF 2025/129-1 22 2025-14932 Ansökan om tillstånd till muddring och övertäckning i vattenområde m.m. för bebyggelseutveckling på och kring Kolkajen-Ropsten i Stockholms kommun, mål M 3051-25
- MF 2025/129-1.1 22 2025-14932 Bilaga 1. Förvaltningens förslag till yttrande i mål M 3051-25

§ 23**Yttrande över anmälan om vattenverksamhet på
fastigheten Hjorthagen 1:3, Kolkajen*****Remiss från länsstyrelsen, dnr 32127-2025*****Dnr 2025-14715**

MF 2025/130

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Handlingar i ärendet

- MF 2025/130-1 23 2025-14715 Yttrande över anmälan om vattenverksamhet Hjorthagen_Kolkajen
- MF 2025/130-1.1 23 2025-14715 Bilaga Anmälan vattenverksamhet Kolkajen

§ 24**Motion från Jonas Naddebo (C) och Svante Linusson (C)
om att värna om och utveckla alléer och äldre träd i
Stockholm****Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2025/698****Dnr 2025-12918**

MF 2025/80

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Ashna Ibrahim (C) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

1) Ordföranden Åsa Lindhagen (MP), vice ordföranden Elin Hjelmestam (L), Felicia Schartner Giertha m.fl. (S), Frida Nehrfors Hultén m.fl. (V), Torbjörn Erbe m.fl. (M) och Anders Edin (SD) föreslår (se beslutet).

2) Ashna Ibrahim (C) föreslår att nämnden beslutar att bifalla motionen samt att därutöver anföra följande:

För Centerpartiet är träd i gatumiljö av stor betydelse för stadsbilden, miljö och klimat. Med viktiga ekosystemtjänster bidrar stadens träd till att minska värmeöffekter, bättre dagvattenfördröjning, ökad biologisk mångfald och för medborgarna en mer trivsamt stad att leva i. Med vår motion vill vi lyfta fram betydelsen av att staden tar ett tydligare helhetsgrepp om den gröna infrastrukturen, och säkerställer att den utvecklas i takt med befolkningstillväxt och vidare exploatering. En långsiktig strategi och en vidareutveckling av den politik som idag existerar säkerställer att stadens ambitiösa mål uppnås i praktiken. Exempelvis visade remissinstansernas svar på vår tidigare motion om 3-30-300-

regeln att staden saknar en gemensam definition när det gäller krontäckningsgrad och närhet till grönområden, samt vad som utgör ett grönområde.

Kontoret lyfter i sitt remissvar ett antal åtgärder som genomförs för att stärka och inventera beståndet av alléer och äldre träd, vilket vi såklart välkomnar. Centerpartiet är måna om att fler träd än ek så småningom kan inkluderas i detta arbete, då flera arter erbjuder viktiga ekosystemtjänster för biologisk mångfald.

Avslutningsvis kan vi konstatera att i fallet med Karlbergsvägen, och framöver gällande fler överbredda gator som ej nämns i motionen, att utmaningar med underjordisk infrastruktur ger staden ännu fler skäl att fortsätta arbetet med att finna innovativa lösningar på hur även dessa platser kan göras grönare.

Beslutsgång

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag som stöds av ordföranden Åsa Lindhagen (MP), vice ordföranden Elin Hjelmestam (L), Felicia Schartner Giertha m.fl. (S), Frida Nehrfor Hultén m.fl. (V), Torbjörn Erbe m.fl. (M) och Anders Edin (SD).

Handlingar i ärendet

- MF 2025/80-2 24 2025-12918 Svar på remiss motion från Jonas Naddebo Svante Linusson om att värna alléer
- MF 2025/80-2.1 24 2025-12918 Bilaga 1 Motion om att värna och utveckla alléer

§ 27**Ramavtal för analys av basparametrar, metaller, PAH och bisfenol A i ytvatten****Dnr 2025-16637**

MF 2025/131

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att uppdra åt förvaltningschefen att genomföra upphandlingen avseende ramavtal för analys av basparametrar, metaller, PAH och bisfenol A i ytvatten samt underteckna ramavtal med den eller de leverantörer som tilldelas uppdragen.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Åsa Lindhagen (MP) finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Handlingar i ärendet

- MF 2025/131-1 27 2025-16637 SEKRETESS
Ramavtalsupphandling analys bas metall PAH BPA

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Elin Hedda Susan,Hjelmestam	2025-10-01
Åsa Maria,Lindhagen	2025-10-01